

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ,

Bundan böyle "**Taraflar**" olarak adlandırılacaktır,
sosyal güvenlik alanında işbirliği yapmayı **TASARLAMIŞ,**
bu amaçla bir Sözleşme yapmaya **KARAR VERMİŞ,**
ve aşağıdaki hususlarda

MUTABAKATA VARMIŞLARDIR.

I.BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

Madde 1 Tanımlar

1. Bu sözleşmenin metninde kullanılan kavramlar:

1.1. **“Ülke”** Türkiye bakımından Türkiye Cumhuriyetini, Arnavutluk bakımından Arnavutluk Cumhuriyetini;

1.2. **"Mevzuat"** 2. maddede belirtilen Kanun, Tüzük ve Yönetmelikleri,

1.3. **"Yardım"** Bir Taraf bakımından, o Taraf mevzuatında bir hükme bağlanmış herhangi bir nakdi yardım, aylık veya ödenek anlamını ve böyle bir nakdi yardım, aylık veya ödeneğe uygulanacak her hangi bir ek veya artışı,

1.4. **"Yetkili Makam"** Türkiye Cumhuriyeti bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ülkenin tümünde veya herhangi bir bölümünde sosyal güvenlik branşları ve sistemlerinden sorumlu Bakanlıklar ve diğer ilgili Makamları, Arnavutluk Cumhuriyeti bakımından, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı, ülkenin tümünde veya herhangi bir bölümünde sosyal güvenlik branşları ve sistemlerinden sorumlu bakanlıklar veya diğer ilgili Makamları,

1.5. **"Yetkili Kurum"** 2. maddede belirtilen mevzuatın yerine getirilmesi konusunda sorumlu Kurum ve Kuruluşları,

1.6. **"Sigortalılık Süresi"** Sigorta primleri ödenmiş ve ödenmiş sayılan süreleri,

1.7. **"Sigortalı Şahıs"** 2. maddede belirtilen mevzuatın uygulandığı veya uygulanmış olduğu şahısları,

1.8. **"Aile Ferdi"** Tarafların Yetkili Kurumlarının uyguladığı mevzuatta öngörülen şahısları,

1.9. **"İkamet"** Sürekli ikamet edilen yeri,

1.10. **"Geçici İkamet"** Taraf ülkelerden birinde sürekli oturan şahsın diğer Taraf ülkede geçici olarak ikamet ettiği yeri,

ifade eder.

2. Bu maddede belirtilmeyen her tanım, kullanıldığı mevzuatta öngörülen anlamı taşır.

Madde 2 **Sözleşmenin Uygulanacağı Mevzuat**

1. Bu Sözleşme aşağıdaki mevzuata uygulanır:

(a) Türkiye Cumhuriyeti bakımından:

a.1. İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım işçileri Sosyal Sigortalar Kanunu ;

a.2. Devlet memurlarını kapsayan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) :

a.3. Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) :

a.4. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20. Maddesine tabi olan Sandıklarla ilgili mevzuat:

(b) Arnavutluk Cumhuriyeti bakımından:

b.1. Sosyal Sigorta Mevzuatı (Hastalık ve analık, İş kazaları ve meslek hastalıkları, maluliyet, yaşlılık ve ölüm) çalışan kişileri ve aynı zamanda ekonomik olarak aktif olan diğer kişileri (işçiler ve kendi işinde çalışanları)

b.2. Aile yardımları ile ilgili mevzuat,

b.3. Sağlık sigortası ile ilgili mevzuat,

b.4. Sağlık bakımı ile ilgili mevzuat,

2. Bu Sözleşme, 3. bendi hükmü saklı kalmak kaydıyla, 1. bendinde belirlenen mevzuatı değiştiren, ilaveler getiren, birleştiren veya yerine geçen yasal düzenlemelere de uygulanır.

3. Bir Tarafın mevzuatında yeni haklar getiren değişiklikler yapıldığı takdirde, diğer Tarafa 3 ay içinde bilgi verilir. Diğer Taraf 3 ay içinde söz konusu değişikliklere itiraz etmez ise bu sözleşme, bu değişikliklere de uygulanır.

4. Yeni bir sosyal sigorta koluna ilişkin mevzuata, Akit Taraflar arasında bu amaçla Sözleşme yapılması şartıyla uygulanır.

Madde 3

Uygulamanın Kapsadığı Kişiler

Bu Sözleşme, Türkiye Cumhuriyeti ve Arnavutluk Cumhuriyeti mevzuatına tabi olan veya tabi olmuş kişiler ile bunların iki ülkeden birinin uygulanan mevzuatının kapsamında bulunan bakmakla yükümlü olduğu kişilere ve geride kalan hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

3 üncü maddede tanımlanan kişiler Akit Tarafların mevzuatına göre, hak ve yükümlülük bakımından eşit işlem görürler.

Madde 5

Yardımların İhracı

Bu Sözleşmede aksi belirtilmedikçe;

1. Bu Sözleşme dolayısıyla elde edilen yardımlar dahil, 3. Maddede tanımlanan herhangi bir kimseye bir Taraf mevzuatı uyarınca ödenecek yardımlar, o kişinin diğer Taraf ülkesinde ikamet ediyor olması nedeniyle, herhangi bir indirim, değişiklik, durdurma, iptal veya hacze tabi tutulamaz ve bu yardımlar diğer Taraf ülkesinde de ödenir.

2. Her iki Tarafın mevzuatına tabi olan veya olmuş bir kimseye veya böyle bir kişinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler veya geride kalan hak sahiplerine, bu Sözleşme uyarınca ödenecek yardımlar, üçüncü bir Devlet ülkesinde de ödenir.

3. Bu maddenin 1. Paragraf hükümleri aşağıdaki yardımlara uygulanmaz.

- a) İşsizlik yardımları,
- b) Bir yardım veya ihtiyaç durumunda bağlanan özel yardımlar.

II. BÖLÜM

UYGULANACAK MEVZUATLA İLGİLİ HÜKÜMLER

Madde 6

Kapsam ile ilgili Kurallar

1. Bu Sözleşmenin aşağıdaki hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

1.1. Bir Taraf ülkesinde istihdam edilen bir kimse, o işle ilgili olarak, sadece o Tarafın mevzuatına tabi olur; ve

1.2. Daimi olarak bir Taraf ülkesinde ikamet eden ve diğer Tarafın ülkesinde veya her iki Taraf ülkesinde kendi hesabına, kendi işinde çalışan bir kimse, o işle ilgili olarak, sadece daimi ikamet ettiği Tarafın mevzuatına tabi olur.

2. Bir Tarafın mevzuatına tabi olan ve işvereni tarafından diğer Taraf ülkesinde 24 ayı geçmeyecek bir süre istihdam edilen bir kimse, bu hizmetleri birinci Taraf ülkesinde yapıyormuş gibi sadece birinci Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Her iki Tarafın Yetkili Makamlarının önceden onayı ile bu 24 aylık süre, toplam olarak 60 ayı geçmemek kaydı ile uzatılabilir.

3. Bir kimse, bu Sözleşme hükümleri uygulanmaksızın bir geminin mürettebatı olarak iş nedeniyle her iki Taraf mevzuatına tabi olacak ise, bu işle ilgili olarak Türk bandırası taşıyan gemide çalışan personel Türk mevzuatına, Arnavutluk bandırası taşıyan gemide çalışan personel Arnavutluk mevzuatına tabidir.

4. Bir Taraf adına diğer Akit Taraf ülkesinde bir hükümet çalışması görevi ile ilgili olarak istihdam edilen kimseler eğer istihdam eden Tarafın vatandaşı iseler, vatandaşı olduğu Tarafın mevzuatına tabi olurlar. Bu kimseler diğer Akit Tarafın vatandaşı iseler veya daimi olarak o ülkede ikamet etmekte iseler haklarında daimi ikamet ettikleri ülkenin mevzuatının uygulanması isteyebilirler. Yapılan tercih eski sürelerle teşmil edilemez.

5. Tarafların Yetkili Makamları, ortak mutabakat ile herhangi bir kimse veya grupları ile ilgili olarak bu madde hükümlerinin uygulanmasını değiştirebilirler.

III. BÖLÜM **YARDIMLARLA İLGİLİ HÜKÜMLER** **I. KISIM** **BİRLEŞTİRME**

Madde 7 **Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi**

1. Taraflardan birinin mevzuatına göre yardıma hak kazanılması, korunması veya yeniden kazanılmasının belirli sigortalılık sürelerinin tanımlanmasına bağlı olduğu hallerde, bir Tarafın Yetkili Kurumu diğer Taraftaki sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak şartı ile kendi mevzuatına uygun olarak kabul eder.

2. Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olarak ilk işe alınma, yardım hakkının korunması veya tekrar kazanılması şartlarının tespit edilmesinde, diğer Taraftaki süreler ve ilk işe başlama tarihi dikkate alınır.

Madde 8 **Üçüncü Bir Devlet Mevzuatına Göre Geçen Süreler**

Eğer bir kimse, Tarafların mevzuatları uyarınca, 7. maddede belirtildiği gibi birleştirilmiş sigortalılık süreleri esas alınarak, bir yardım ödenmesine hak kazanamaz ise, bu kimsenin bu yardım ödemesine hak kazanıp kazanmadığı bu süreler ile her iki Taraftaki sürelerin birleştirilmesini sağlayan sosyal güvenlik sözleşmeleriyle bağlı buldukları bir üçüncü Devletin mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi suretiyle tespit edilir.

Madde 9 **Birleştirilecek Asgari Süre**

Bu Sözleşmenin diğer bir hükmüne bakılmaksızın, bir Taraf mevzuatı uyarınca, bir kimse tarafından tamamlanmış sigortalılık sürelerinin toplamı bir yıldan az ise ve eğer, sadece bu süreler göz önüne alınarak, o mevzuat uyarınca bir yardım hakkı doğmuyorsa o Tarafın Yetkili Kurumundan bu Sözleşme dolayısı ile bu süreler ile ilgili olarak ilgili kimseye herhangi bir yardım bağlanılması talep edilemez. şu kadar ki, bu süreler uygulanan mevzuata göre yardım hakkının belirlenmesinde diğer Tarafça dikkate alınır

II. KISIM **HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI**

Madde 10 **Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi**

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre hastalık ve analık yardımları hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılmasının, belirli sigortalılık veya çalışma sürelerinin tamamlanmasına bağlı olduğu hallerde, bir Akit Tarafın Yetkili Kurumu diğer Akit Tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık veya çalışma sürelerini kendi mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alınır.

Madde 11 **Sağlık Yardımlarından Yararlanma**

1. İşverenleri tarafından belli bir işin icrası için geçici görevle Türkiye' de alıştırılan Arnavutluk Sigortalısı ile yanlarında ikamet eden aile fertleri veya Arnavutluk' ta alıştırılan Türk sigortalısı ile yanlarında ikamet eden aile fertlerinin durumları derhal (acil) tedaviyi gerektirdiği zaman iş merkezinin bulunduğu Taraf ülkenin hesabına, hastalık veya analık sigortası yardımlarından, hastaneye yatırılma dahil, yararlanırlar.

2. Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı çalışan kimseler ile yanlarında ikamet eden aile fertlerinin geçici olarak diğer Akit Taraf ülkesinde buldukları sırada, sağlık durumları derhal (acil) tedaviyi gerektirdiği zaman , kayıtlı buldukları ülkenin hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından, hastaneye yatırılma dahil, yararlanırlar.

3. Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı çalışan kimseler ile yanlarında ikamet eden aile fertleri Türkiye Cumhuriyeti veya Arnavutluk Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumlarınca sağlanan hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanmakta iken, ikametgahını diğer Akit Taraf ülkesine naklettiği takdirde, bu yardımlardan yararlanmaya devam ederler. Ancak ilgili, ikametgahını değiştirmeden önce Yetkili Kurumun müsaadesini almak zorundadır. Müsaade talebi, yalnız bu Kurumun bir hekimi tarafından ilgilinin sağlık durumunun ikametgahını diğer Akit Taraf ülkesine nakletmesine mani olduğu hakkında rapor verilmesi halinde reddolunur.

Elde olmayan sebeplerden dolayı önceden alınmamış olsa dahi, muvafakat sonradan da verilebilir.

4. Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı sigortalının istihdam edildiği ülke mevzuatına göre, aile fertleri, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise ikamet edilen veya geçici olarak bulunulan ülke mevzuatına göre tayin edilir.

5. Sigortalı bulunduğu ülke mevzuatına göre yardıma hak kazanmış olan kişinin diğer Taraf ülkesinde ikamet eden aile fertleri, ikamet ettikleri ülkenin mevzuatına göre sağlık yardımlarından faydalanma hakkına sahip bulunmama şartı ile hastalık , analık sigortasıyla sağlanan sağlık yardımlarından faydalanırlar.

6. Aile fertleri ikametgahlarını Yetkili Kurumun bulunduğu ülkeye naklettiklerinde, yardımlardan, bu Akit Taraf mevzuatındaki hükümlere göre faydalanırlar. Bu hüküm, aile fertlerine ikametgahlarını değiştirmeden önce buldukları ülkenin kurumu tarafından sağlanan yardımlardan aynı hastalık veya analık vak'ası için faydalanmaya başlamış olmaları halinde de uygulanır. Bu halde Yetkili Kurumun uyguladığı mevzuatta sağlık yardımları için azami bir süre belirtilmiş ise, ikametgahın naklinden önce yardım yapılmış olan süreler dikkate alınır.

7. Yardımların giderleri, sigortalının kayıtlı bulunduğu Taraf ülkeye karşılanır.

Madde 12

Aylık Sahiplerinin Sağlık Yardımları

1. İki ülkede geçmiş sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi suretiyle her iki Akit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan bir kimse, ülkesinde ikamet etmekte olduğu Akit Tarafın mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazandığı ve aile fertlerine bu hakkı kazandırdığı takdirde, yardımlar ikamet edilen ülkenin kurumunun yükümlülüğünde ve bu kurumun mevzuatına göre sağlanır.

2. Akit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan bir kimse, diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet ettiği takdirde, aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatı uyarınca gerek kendisinin gerek aile fertlerinin hak kazandıkları sağlık yardımları, aylığı ödeyen Akit Taraf Yetkili Kurumunun nam ve hesabına ikamet mahallindeki kurumca sağlanır.

3. Her iki Akit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimseler ile Akit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimselerin ve bunların yanlarında ikamet eden aile fertlerinin diğer Akit Taraf ülkesinde geçici ikametlerinde, durumları derhal (acil) yardım yapılmasını gerektirdiği zaman, birinci halde daimi ikamet edilen ülkenin Yetkili Kurumu, ikinci halde aylığı ödeyen ülkenin Yetkili Kurumu hesabına olmak kaydıyla, sağlık yardımlarından yararlanırlar.

4. Bu yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, her iki Taraftan aylık almakta olanlar için daimi ikamet ettiği ülkenin, sadece bir Taraftan aylık alanlar için ise aylığı ödeyen Akit Tarafın mevzuatına göre tespit olunur. Yardımların kapsamı, süresi ve ifa şekli aylık almakta olan kimsenin ikamet ettiği ülke mevzuatına göre tayin edilir.

Madde 13
Önemli Sağlık Yardımları ile Para Yardımları

1. Bu Sözleşmenin 11, 12/2-3 maddeleri gereğince sağlık yardımlarından yararlanma hakkı bulunan kimselere yapılacak önemli sağlık yardımlarının sağlanması, mutlak olarak acil olan haller dışında Yetkili Kurumun müsaade vermesi şartına bağlıdır.
2. Para yardımlarının (günlük ödeneklerin) ödenmesi ilgilinin kayıtlı bulunduğu Kurumun mevzuatına göre sağlanır.

Madde 14
Sağlık Yardımı Masraflarının Ödenmesi

Bu Sözleşmenin 11, 12, 13, 15, 18, 19, 20. maddelerinde öngörülen hallerde yapılan sağlık yardım masrafları, ilgilinin kayıtlı bulunduğu Kurum Tarafından, yardımları yapan ülkenin Yetkili Kurumuna, İdari Anlaşma ile tespit edilecek usul ve esaslar dahilinde ödenir.

Madde 15
Analık Yardımları

Bir sigortalının veya bunların aile fertlerinden birinin bir veya her iki Akit Taraf mevzuatına göre analık yardımlarından faydalanma hakkının doğması halinde bu kişiler hakkında, gerekirse 10.maddeye göre birleştirilen sigortalılık süreleri de nazara alınmak suretiyle, yalnız doğumun vuku bulduğu ülkede yürürlükte olan mevzuat hükümleri uygulanır.

Analık yardımlarına hak kazanan bir kimseye yapılan sağlık yardımları, duruma göre bu Sözleşmenin 11, 12 ve 13.maddelerindeki esaslar çerçevesinde karşılanır.

III. KISIM
CENAZE MASRAFLARI

Madde 16

1. Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı bulunan bir kimse, diğer Akit Taraf ülkesinde öldüğü takdirde, sigortalı olduğu Akit Taraf ülkesinde ölmüş gibi, cenaze masraflarına hak kazanır.
2. Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Taraf mevzuatına göre cenaze masrafı ödenmesi mümkün olan hallerde, cenaze masrafı ölüm hangi Akit Taraf ülkesinde vaki olmuş ise o Taraf mevzuatına göre ödenir.
3. Ölüm Akit Tarafların ülkeleri dışında vuku bulmuş ise, maktu cenaze masrafı karşılığı, ölen kimse son olarak Akit Taraflardan hangisinin mevzuatına tabi olmuş ise O Taraf mevzuatına göre ödenir.
4. İlgilinin ölüm tarihinde, söz konusu yardım hakkının doğması için yeni çalışılan ülkenin mevzuatında öngörülen sigortalılık süresini doldurmaması halinde, bu ülkede geçen sigortalılık sürelerini tamamlamak üzere, diğer ülkede işçinin daha önce geçirdiği sigortalılık süreleri de dikkate alınır.

IV. KISIM MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM YARDIMLARI

Madde 17 Ödenecek Yardım Miktarının Hesaplanması

1. Taraflardan birinin mevzuatına göre münhasıran aylık veya gelir bağlanmasına hak kazanan bir kimseye, diğer Akit Tarafta geçen sigortalılık süreleri dikkate alınmadan müstakil aylık bağlanır.
2. Bir Akit Taraf mevzuatına göre müstakil bir aylık veya gelir bağlanması hakkının mevcut olmaması, ancak Sözleşmenin 7 veya 8. maddesine göre geçen süreler dikkate alınmak suretiyle bir aylık veya gelir talep etme hakkının mevcut olması halinde, aşağıdaki hükümler uygulanır.
 - 2.1. Aylığın hesaplanmasında her bir Tarafın yetkili sosyal güvenlik kurumu, birleştirilen sigortalılık sürelerini kendi mevzuatına göre geçmiş gibi dikkate alarak aylık veya geliri tespit eder.
 - 2.2. Yetkili Kurum, daha sonra 2.1.bendine göre nazari olarak tespit edilen aylık veya gelirin kendi mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin her iki Akit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalı süreler toplamına olan oranına uygun kısmını hesaplayarak, ödenecek aylık veya gelir miktarını belirler.
3. Akit Tarafların mevzuatlarındaki aylığın azaltılması, durdurulması veya kesilmesi ile ilgili hükümler bu Sözleşmenin uygulanmasında nazara alınır.

V. KISIM İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 18 İş Kazalarıyla İlgili Yardımlar

1. Akit Taraflardan her birinde uygulanan mevzuata göre iş kazaları sonucu bağlanan gelirlere yapılan zamlar veya ek olarak sağlanan tamamlayıcı yardımlar, bu kimselerin ikametgahlarını diğer Taraf ülkesine nakletmeleri halinde de devam eder.
2. Taraflardan birinin ülkesinde bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan bir kimse geçici iş göremezlik devresinde sağlanan yardımlardan yararlanmaya başladıktan sonra ikametgahını diğer memlekete naklettiği zaman, hareketinden önce, kayıtlı bulunduğu Yetkili Kurumun iznini almak şartıyla, bu yardımlardan yararlanmaya devam eder.

Verilen izin müddetinin sonunda iş kazası veya meslek hastalığına uğrayan kimsenin durumu gerektiriyorsa, bu izin hekim raporuna istinaden ve Yetkili Kurumun muvafakatı ile iyileşinceye kadar uzatılır.
3. Bir kimse ikametgahını diğer memlekete naklettikten sonra iş kazası veya meslek hastalığının nüksetmesi halinde, kaza tarihinden veya meslek hastalığının ilk teşhisinde kayıtlı

bulunduğu Kurumun muvafakatını almak şartıyla, iş kazaları sigortasının sağlık tedavi yardımlarından yararlanmaya hak kazanır.

4. Bu maddenin 2 ve 3. bendinde öngörülen hallerde sağlık (tedavi) yardımları, bu yardımın kapsamı ve ifa şekilleri bakımından işçinin yeni ikametgahının bulunduğu memlekette uygulanan mevzuattaki hükümlere göre bu memleketin Kurumu tarafından sağlanır. Bu maddenin 2. bendinde öngörülen halde, para yardımları (günlük ödenekler) ilgilinin tabi olduğu mevzuata uygun olarak ve kayıtlı olduğu Kurum tarafından sağlanır.

5. Bu maddenin 2 ve 3. bentlerinde öngörülen hallerde yapılan yardımların masrafı işçinin kayıtlı olduğu Kurumca ödenir. İşçinin kayıtlı bulunduğu Kurum tarafından yeni ikametgahının bulunduğu memleketteki kuruma, sağlık yardımı masraflarının nasıl ödeneceği İdari Anlaşma ile tespit olunur.

6. Bu maddenin 2 ve 3. bentlerinde öngörülen hallerde, İdari Anlaşmaya bir liste eklenerek önemli sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, işçinin kayıtlı bulunduğu Kurumun müsaadesine bağlıdır.

7. Bir ülkenin mevzuatına göre, bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meydana gelen daimi iş göremezlik derecesinin tayininde, diğer ülkenin mevzuatına göre evvelce vukua gelmiş olan iş kazaları ve meslek hastalıkları, o memleketin mevzuatına göre vukua gelmiş gibi nazara alınır.

Madde 19

Meslek Hastalıklarıyla İlgili Yardımlar

1. Meslek hastalığına uğrayan kimse, her iki memleketin ülkesi üzerinde söz konusu hastalığa sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının veya ölümünde hak sahiplerinin talep ettiği yardımlar, münhasıran söz konusu işin en son icra edildiği memleket ülkesindeki mevzuata göre, ilgili bu mevzuatın öngördüğü şartları yerine getirmiş olmak kaydı ile sağlanır.

2. Ülkelerden birinin mevzuatı meslek hastalığı yardımlarından yararlanmayı, hastalığın ilk defa kendi ülkesi üzerinde tıbben müşahade edilmiş olması şartına bağlıyorsa, hastalık ilk defa diğer Akit Taraf ülkesinde müşahade edildiği takdirde, bu şart yerine gelmiş sayılır.

3. Ülkelerden birinin mevzuatına göre yardım yapılmış olan bir meslek hastalığının, hastanın diğer ülkede ikamet ettiği sırada ağırlaşması halinde, aşığıdaki kurallar uygulanır.

3.1. İşçi, yeni ikamet ettiği ülkede meslek hastalığının meydana gelmesine veya ağırlaşmasına sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının ilk memlekette kayıtlı bulunduğu Kurum, ağırlaşmayı da hesaba katarak, kendi mevzuatına göre gerekli yardımları yapar.

3.2. İşçi, yeni ikamet ettiği memlekette böyle bir işte çalışmış ise, ilk ülkedeki kayıtlı bulunan Kurum, ağırlaşmayı hesaba katmaksızın, kendi mevzuatına göre yapılacak yardımları üzerine alır; yeni ikametgahın bulunduğu ülkede kayıtlı bulunulan Kurum, işçiye, kendi mevzuatına göre tayin edilen ve ağırlaşmadan sonra ödenmesi gerekli yardım tutarı ile ağırlaşmadan önce hastalık kendi ülkesinde meydana gelmiş olsaydı ödeyeceği yardım tutarı arasındaki farka eşit bir ek yardım öder.

VI. KISIM İDARİ VE TIBBİ KONTROL

Madde 20

1. Bir Taraf ülkesinden malullük yada iş kazası, meslek hastalığından dolayı iş göremez durumunda olan ve diğer Taraf ülkesinde ikamet eden ve sosyal güvenlik haklarından yararlanmaları için maluliyet durumlarının tespiti gereken kimselerin idari ve tıbbi kontrolleri, Yetkili Kurumun talebi üzerine diğer Akit Taraf Yetkili Kurumunca yapılır.

Şu kadar ki, Yetkili Kurum, ilgiliyi ister ikamet ettiği ülkede isterse kendi ülkesinde seçeceği bir hekime muayene ettirme hakkını muhafaza eder. Bu durumda yol paraları ve ikamet masrafları talebi yapan Yetkili Kurumca karşılanır.

2. Kontrol masrafları kontrolü talep eden Yetkili Kurumca İdari Anlaşmada belirlenen usul ve esaslara göre ödenir.

IV. BÖLÜM ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 21 İdari Düzenleme

İki ülkenin Yetkili Makamları tarafından yapılacak bir genel İdari Anlaşma, bu Sözleşmenin uygulanması için ihtiyaç duyulan şartları ve özellikle, İdari Anlaşmaya açıkça atıfta bulunulan maddelerle ilgili şartları tespit edecektir.

Bu İdari Anlaşmada iki ülkenin yetkili irtibat kurumları tespit olunacaktır.

Ayrıca, usul ve esasların uygulamaya konulması için bu genel İdari Anlaşmaya ve gereğinde bir Ek İdari Anlaşmaya lüzumlu görülecek ve müştereken tespit edilecek formüller de eklenecektir.

Madde 22 Bilgi Değişimi ve Karşılıklı Yardım

1. Bu Sözleşmenin uygulanmasından sorumlu Yetkili Makam ve Kurumlar:

1.1. Mevzuatlarının izin verdiği ölçüde, bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli her türlü bilgiyi birbirlerine bildirirler;

1.2. Bu Sözleşme veya bu Sözleşmenin uygulandığı mevzuat uyarınca her hangi bir yardımın ödenmesi veya bu yardıma hak kazanmanın tespiti ile ilgili olarak kendi mevzuatlarının uygulanması ile ilgiliymiş gibi, birbirlerine yardımcı olurlar; ve

1.3. Mümkün olan en kısa zamanda, bu Sözleşmenin uygulanması için alınan tüm önlemleri veya Sözleşmenin uygulanmasını etkilemesi halinde, kendi mevzuatlarındaki değişiklikleri birbirlerine bildirirler.

2. Bu maddenin alt paragraf 1.2.fikrasında işaret edilen yardım, belirli masraf türlerinin geri ödenmesi için 21.maddeye uygun olarak yapılan İdari Anlaşmada yer alan herhangi bir hüküm saklı kalmak kaydıyla, ücretten muaf olarak sağlanır. Bir Tarafın Yetkili Kurumu diğer Tarafın Yetkili Kurumundan ödemeyi istediğinde, birinci Kurum ikinci Kuruma, birinci Tarafın para birimini belirterek ödenecek miktarı bildirir. Bunun üzerine, ikinci Kurum bu miktarı, birinci Tarafın para birimi ile birinci Kuruma öder.

3. Bir Tarafın yasaları uyarınca açıklanması gerekmedikçe, bu Sözleşmeye göre bir Tarafça diğer Tarafa bir kimse hakkında gönderilen her hangi bir bilgi gizlidir ve sadece bu Sözleşmenin ve bu Sözleşmenin uygulandığı mevzuatın yürütülmesi amacıyla kullanılır.

Madde 23 **Vergi, Resim, Ücret ve Harçlardan** **Muafiyet veya İndirim**

1. Bir Tarafın, mevzuatın uygulanması için gerekli her hangi bir belge veya dokümanın hazırlanması ile ilgili olarak o Tarafın mevzuatınca hükme bağlanmış bulunan vergiler, resim, konsolosluk ücretleri veya idari harçlardan muafiyet veya bunlarla ilgili her hangi bir indirim, diğer Taraf mevzuatının uygulanması ile ilgili gerekli belge ve dokümanları da kapsar.

2. Sözleşmenin uygulanması için yapılması gerekli resmi türde her hangi bir belge, diplomatik veya konsolosluk yetkililerinin onayından veya benzer formalitelerden muaftır.

Madde 24 **Haberleşme Dili**

Bu Sözleşmenin uygulanması için Tarafların Yetkili Makamları ve Kurumları bir diğeri ile, iki Taraftan birinin resmi dili ile doğrudan haberleşirler.

Madde 25 **Talep, Bildiri ve İtirazların Sunulması**

1. Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, o Tarafın Yetkili Makam veya Kurumuna yasal süresi içinde yapılmış olan bir yardımın ödenmesi veya yardım hakkının belirlenmesine ilişkin talep, bildiri veya itiraz, diğer Tarafın Yetkili Makamına, Kurumuna sunulmuş gibi kabul edilir. Aynı husus diğer konulara ilişkin dilekçeler ile beyannameler ve itirazlar içinde geçerlidir.

2. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bir Taraf mevzuatı uyarınca yapılan yardım talebi, diğer Tarafın mevzuatı uyarınca muadil bir yardım için talep olarak kabul edilir.

Şu kadar ki başvuru sahibinin:

2.1. Talebinin diğer Tarafın mevzuatı uyarınca da geçerli olduğunu dilekçesinde belirtmiş olması,

2.2. Veya diğer Tarafın mevzuatı uyarınca tamamlanmış kredilenebilir sürelerle ilişkin bilgi ve belgeleri ibraz etmesi gereklidir.

Yukarıdaki hususlar müracaatçının dilekçesinde açık olarak yardım talebinin ertelenmesini istemesi halinde geçerli değildir.

3. 1 ve 2.bendın uygulandığı her hangi bir durumda, talep, bildiri veya itirazın sunulduğu Yetkili Makam veya Kurum, bunu gecikmeksizin diğer Tarafın Yetkili Makam veya Kurumuna iletir

Madde 26 **Yardımların Ödenmesi**

Bir Tarafın Yetkili Kurumu bu Sözleşmeye göre doğan yükümlülüklerini o Tarafın para birimi ile yerine getirebilir.

Madde 27 **Anlaşmazlıkların Çözümü**

1. Akit Taraf Yetkili Makamları, Akit Taraflar arasında bu Sözleşmenin yorumu ve tatbiki nedeni ile çıkacak tüm anlaşmazlıkları müzakere yolu ile halletmeye çalışırlar.

2. Bir anlaşmazlığın bu şekilde altı ay içinde giderilmesi mümkün olmazsa, bu durumda anlaşmazlığın çözümü Akit Taraflardan birinin müracaatı üzerine aşağıdaki şekilde oluşturulacak olan bir hakem heyetine devredilir.

2.1. Sözleşmeye Taraf olan her devlet, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili müracaatın eline geçmesinden itibaren bir ay içinde bir hakem tayin eder. Bu şekilde tayin edilen iki hakem, hakemini son olarak atayan devletin bu atamayı bildirmesinden itibaren iki ay içinde üçüncü bir devletin uyruğundaki bir kişiyi üçüncü hakem olarak seçer.

2.2. Sözleşmeye Taraf olan devletlerden birinin tespit edilen süre içinde hakem tayin etmemesi durumunda, diğer devlet Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanına başvurarak, hakem tayin etmesini isteyebilir. Tayin edilen iki hakemin atanacak üçüncü hakemin seçimi konusunda mutabakata varamamaları halinde, aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilir.

2.3. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanının Sözleşmenin Tarafı olan devletlerden birinin uyruğunda olması halinde, bu madde ile kendisine verilen görevler mahkemenin başkan yardımcısına ya da aynı uyrukta olma durumunun söz konusu olmadığı en yüksek dereceli hakime devredilir.

3. Hakem heyeti oy çokluğu ile karar verir. Heyetin kararları her iki devlet için de bağlayıcı niteliktedir. Sözleşmeye Taraf olan her devlet kendisi tarafından atanan hakemin masraflarını karşılar. Diğer masraflar Sözleşmeye Taraf olan devletlerce eşit oranda karşılanır. Hakem heyeti çalışma usullerini kendisi belirler.

V. BÖLÜM GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 28 Geçici Hükümler

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tamamlanmış her hangi bir sigortalılık süresi, bu Sözleşme uyarınca bir yardım hakkının tespitinde dikkate alınır.
2. Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki bir süre için bir yardım ödenmesi hakkını vermez.
3. 2. paragraf hükmüne tabi olmak üzere, bir toptan ödemededen başka, bir yardım, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce vuku bulmuş olaylarla ilgili olarak bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geçerli olmak üzere ödenir.

Madde 29 Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi ve Süresi

1. Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için Taraflardan her biri diğer Tarafa gerekli olan iç mevzuatın tamamlandığını bildirir. Sözleşme bilginin verildiği aydan sonraki takvim ayının birinci gününden başlayarak yürürlüğe girer.
2. Taraflardan birinin teşebbüsü ile Sözleşme feshedilebilir. Fesih, bildiri tarihini izleyen 6. ayın sonunda geçerlilik kazanır.
3. Sözleşme ihlal edildiği takdirde, bu Sözleşme hükümlerine göre elde edilen haklar kendi geçerliliğini kaybetmez ve Sözleşmeye göre elde edilmekte olan haklar hakkında karar alınmasıyla ilgili görüşmelere başlanılır. Bu konuda anlaşmaya varılamadığı takdirde, ihtilaflar 27. maddeye göre çözülür.

Bu Sözleşme 15 Temmuz 1998 tarihinde Tırana' da Arnavutça, Türkçe ve İngilizce dillerinde her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer orijinal nüsha olarak düzenlenmiş ve imzalanmıştır. Yorum farklılıklarında İngilizce metin esas alınır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**Prof. Dr. Nami ÇAĞAN
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı**

**Anastas ANGJELI
Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı**